Europski parlament
2024-2029

USVOJENI TEKSTOVI

P10_TA(2026)0204

Uloga trgovine u jačanju gospodarske sigurnosti EU-a

Rezolucija Europskog parlamenta od 16. lipnja 2026. o ulozi trgovine u jačanju gospodarske sigurnosti EU-a (2025/2113(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji,

– uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2019/452 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. ožujka 2019. o uspostavi okvira za provjeru izravnih stranih ulaganja u Uniji (Uredba o provjeri izravnih stranih ulaganja)[1],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/821 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2021. o uspostavi režima Unije za kontrolu izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, provoza i prijenosa robe s dvojnom namjenom[2],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2023/1781 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2023. o uspostavi okvira mjera za jačanje europskog ekosustava poluvodiča i izmjeni Uredbe (EU) 2021/694 (Akt o čipovima)[3],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2023/2675 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. studenoga 2023. o zaštiti Unije i njezinih država članica od gospodarske prisile koju primjenjuju treće zemlje[4],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1252 Europskog Parlamenta i

---

1 SL L 79 I, 21.3.2019., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj.
2 SL L 206, 11.6.2021., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj.
3 SL L 229, 18.9.2023., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1781/oj.
4 SL L, 2023/2675, 7.12.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2675/oj.

Vijeća od 11. travnja 2024. o uspostavi okvira za osiguravanje sigurne i održive opskrbe kritičnim sirovinama i o izmjeni uredbi (EU) br. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 i (EU) 2019/1020 (Akt o kritičnim sirovinama)[5],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1735 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o uspostavi okvira mjera za jačanje europskog ekosustava za proizvodnju tehnologija s nultom neto stopom emisija i izmjeni Uredbe (EU) 2018/1724[6],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/2747 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2024. o uspostavi okvira mjera povezanih s izvanrednim okolnostima na unutarnjem tržištu i s otpornosti unutarnjeg tržišta i izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 2679/98 (Akt o izvanrednim okolnostima na unutarnjem tržištu i otpornosti unutarnjeg tržišta)[7],

– uzimajući u obzir Preporuku Komisije od 3. listopada 2023. o područjima tehnologija kritičnih za gospodarsku sigurnost EU-a za daljnju procjenu rizika s državama članicama (C(2023)6689),

– uzimajući u obzir Preporuku Komisije (EU) 2025/63 od 15. siječnja 2025. o preispitivanju izlaznih ulaganja u područjima tehnologija ključnih za gospodarsku sigurnost Unije[8],

– uzimajući u obzir Preporuku Komisije (EU) 2025/683 od 8. travnja 2025. o koordinaciji nacionalnih kontrolnih popisa[9],

– uzimajući u obzir Preporuku Vijeća od 23. svibnja 2024. o jačanju sigurnosti istraživanja[10],

– uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća od 24. siječnja 2024. o provjeri stranih ulaganja u Uniji i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2019/452 Europskog parlamenta i Vijeća (COM(2024)0023),

– uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2025. o utvrđivanju okvira za jačanje dostupnosti i sigurnosti opskrbe kritičnim lijekovima i dostupnosti i

---

5 SL L, 2024/1252, 3.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj.
6 SL L, 2024/1735, 28.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj.
7 SL L, 2024/2747, 8.11.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2747/oj.
8 SL L, 2025/63, 15.1.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2025/63/oj.
9 SL L, 2025/683, 16.4.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2025/683/oj.
10 SL C, C/2024/3510, 30.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3510/oj.

pristupačnosti lijekova od zajedničkog interesa te o izmjeni Uredbe (EU) 2024/795 (COM(2025)0102),

– uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2026. o Agenciji Europske unije za kibernetičku sigurnost (ENISA), Europskom okviru za kibernetičkosigurnosnu certifikaciju i sigurnosti lanca opskrbe IKT-om te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2019/881 (Akt o kibernetičkoj sigurnosti 2) (COM(2026)0011),

– uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća od 21. siječnja 2026. o digitalnim mrežama, izmjeni Uredbe (EU) 2015/2120, Direktive 2002/58/EZ i Odluke br. 676/2002/EZ i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2018/1971, Direktive (EU) 2018/1972 i Odluke br. 243/2012/EU (Akt o digitalnim mrežama) (COM(2026)0016),

– uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 20. lipnja 2023. o „Europskoj strategiji gospodarske sigurnosti” (JOIN(2023)0020),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 29. siječnja 2025. naslovljenu „Kompas konkurentnosti za EU” (COM(2025)0030),

– uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 3. prosinca 2025. naslovljenu „Jačanje gospodarske sigurnosti EU-a” (JOIN(2025)0977),

– uzimajući u obzir izvješće Enrica Lette iz travnja 2024. naslovljeno „Much more than a market” (Mnogo više od tržišta),

– uzimajući u obzir Političke smjernice za sljedeću Europsku komisiju 2024. – 2029. od 18. srpnja 2024.,

– uzimajući u obzir izvješće Marija Draghija od 9. rujna 2024. naslovljeno „The future of European competitiveness” (Budućnost europske konkurentnosti),

– uzimajući u obzir mandatno pismo predsjednice Komisije od 17. rujna 2024. upućeno kandidatu za povjerenika za trgovinu i gospodarsku sigurnost te za međuinstitucijske odnose i transparentnost,

– uzimajući u obzir Unijin popis kritičnih lijekova koji je uspostavila i koji održava Europska agencija za lijekove kako bi se uklonile slabosti i nestašice u opskrbi osnovnim lijekovima,

– uzimajući u obzir Bijelu knjigu Komisije od 24. siječnja 2024. o kontrolama izvoza (COM(2024)0025),

– uzimajući u obzir Bijelu knjigu Komisije od 24. siječnja 2024. o izlaznim ulaganjima (COM(2024)0024),

– uzimajući u obzir Bijelu knjigu Komisije od 24. siječnja 2024. o mogućnostima za jačanje potpore istraživanju i razvoju koji obuhvaćaju tehnologije s mogućom dvojnom namjenom (COM(2024)0027),

– uzimajući u obzir članak 55. Poslovnika,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za međunarodnu trgovinu (A10-0148/2026),

A. budući da je otvorenost EU-a za trgovinu i ulaganja i dalje temelj njegova blagostanja, konkurentnosti i globalnog utjecaja;

B. budući da je međunarodno gospodarsko okružje doživjelo strukturne promjene koje karakteriziraju sve veće geopolitičko suparništvo, sustavno tržišno natjecanje, strukturni višak kapaciteta i sve veća upotreba gospodarskih instrumenata u strateške svrhe, kao što su iskorištavanje trgovine i gospodarskih ovisnosti kao sredstva pritiska te gospodarska prisila;

C. budući da sve veća primjena kontrola izvoza ili ograničenja izvoza, politika državnih potpora kojima se narušava pošteno tržišno natjecanje, iskorištavanje trgovine kao sredstva pritiska i gospodarska prisila zahtijevaju od EU-a da hitno razvije učinkovitu strategiju gospodarske sigurnosti kojom se sveobuhvatno rješavaju njegove gospodarske slabosti;

D. budući da vjerodostojna strategija gospodarske sigurnosti mora biti vođena ciljem jačanja gospodarske, digitalne i financijske autonomije EU-a, uz očuvanje cjelovitosti unutarnjeg tržišta, kvantificiranje prekomjerne ovisnosti u relevantnim sektorima, osiguravanje pravne sigurnosti za gospodarske subjekte i očuvanje predanosti EU-a pravednoj i održivoj trgovini i međunarodnom poretku utemeljenom na pravilima; budući da to zahtijeva i smanjenje strateških tehnoloških ovisnosti, među ostalim u digitalnoj infrastrukturi, poluvodičima, uslugama računalstva u oblaku i sustavima za kibernetičku sigurnost, jer su to sastavni dijelovi gospodarske sigurnosti;

E. budući da zajednička komunikacija od 3. prosinca 2025. označava konceptualni pomak u pristupu EU-a gospodarskoj sigurnosti, što odražava priznanje da se trgovinska i gospodarska otvorenost ne mogu smatrati samo pozitivnim zbrojem po svojoj prirodi te da treće zemlje mogu iskoristiti gospodarsku međuovisnost u strateške svrhe ili za prisilu; budući da EU i njegove države članice zbog toga moraju biti spremni prihvatiti ekonomske troškove, prema potrebi, kako bi se smanjile slabosti i povećala ukupna sigurnost; budući da se pitanja gospodarske sigurnosti stoga moraju uključiti u trgovinsku i

gospodarsku politiku EU-a kao strukturna dimenzija, a ne smatrati iznimnim odstupanjem od nje;

F. budući da pojam gospodarske sigurnosti nije definiran u pravu EU-a ni u bilo kojem službenom dokumentu EU-a, unatoč sveobuhvatnim okvirima utvrđenima u zajedničkim komunikacijama od 20. lipnja 2023. i 3. prosinca 2025.; budući da je ipak postignut širok konsenzus u pogledu razumijevanja da se gospodarska sigurnost EU-a sastoji od njegove sposobnosti predviđanja, odvraćanja i odgovora na prijetnje njegovu gospodarstvu, građanima i strateškim interesima, uključujući rizike za otpornost lanca opskrbe, fizičku i kibernetičku sigurnost kritične infrastrukture, tehnološku sigurnost, među ostalim preko neovlaštenog otkrivanja tehnologija, te gospodarsku otvorenost u slučajevima u kojima se ovisnosti iskorištavaju kao sredstvo pritiska ili se vrši prisila, te da rješavanje tog problema zahtijeva od EU-a, s jedne strane, uklanjanje strateških ovisnosti domaćom proizvodnjom ili diversifikacijom i, s druge strane, ublažavanje strukturnih slabosti očuvanjem kontrole EU-a nad kritičnom imovinom, među ostalim provjerom stranih ulaganja;

G. budući da nedavna analiza otkriva razlike u troškovima proizvodnje od 30 % do 40 % između europskih i kineskih proizvođača, što utječe na gotovo dvije trećine dodane vrijednosti europske proizvodnje; budući da su te razlike strukturne i same sebe pojačavaju, da su potaknute usklađenim sustavom državne potpore te uključuju troškovne prednosti i regulatornu asimetriju koje ne može nadoknaditi samo povećanje produktivnosti; budući da se EU suočava s dosad nezabilježenom trgovinskom neravnotežom u odnosu na Kinu, pri čemu deficit doseže 400 milijardi EUR unatoč tome što je EU zadržao ukupni suficit u odnosu na ostatak svijeta; budući da je ta neravnoteža potaknuta masovno subvencioniranim viškom kapaciteta proizvodnje u Kini, što je dovelo do deindustrijalizacije u EU-u; budući da se očekivana prilagodba deviznog tečaja nije ostvarila, što je dodatno povećalo razlike u konkurentnosti i doprinijelo gubitku tržišnih udjela europskih proizvođača; budući da se postojeći instrumenti trgovinske zaštite EU-a uglavnom odnose na specifične proizvode te je njihova provedba, kako stvari sada stoje, nedostatna za rješavanje sustavnih poremećaja tih razmjera u cijelom gospodarstvu;

H. budući da EU izdvaja znatno manje administrativnih resursa za provedbu trgovinske zaštite od usporedivih jurisdikcija, čime se stvaraju praktične prepreke pokretanju i rješavanju predmeta u trenutku kad se europske industrije suočavaju sa sve većim trgovinskim pritiskom; budući da se, u odnosu na ukupni obujam i vrijednosti uvoza, EU ionako znatno rjeđe koristi instrumentima trgovinske zaštite nego Sjedinjene Američke Države, Kanada i Australija; budući da su antidampinške pristojbe EU-a često znatno niže od onih koje nameću druga velika gospodarstva, unatoč usporedivim nalazima o postojanju dampinga i nastanku štete;

budući da EU mora primjenjivati maržu štete ako je niža od dampinške marže; budući da EU nevoljko djeluje samo na temelju prijetnje od nastanka štete; budući da ta kombinacija nižeg intenziteta provedbe, postupovnih ograničenja i relativno skromnih razina pristojbi doprinosi preusmjeravanju trgovine i percepciji EU-a kao blažeg okruženja provedbe ili „područja za damping”, čime se povećava pritisak na industrijsku bazu EU-a;

I. budući da klimatske promjene i uništavanje okoliša predstavljaju sve veći i sustavni rizik za dugoročnu gospodarsku sigurnost EU-a, narušavaju lance opskrbe, ugrožavaju poljoprivrednu proizvodnju i potiču natjecanje za pristup resursima; budući da je rusko iskorištavanje fosilnih goriva kao sredstva pritiska nakon početka ratne agresije na Ukrajinu posebno jasno pokazalo da ovisnost o uvezenoj energiji iz nepouzdanih trećih zemalja predstavlja izravnu i akutnu prijetnju gospodarskoj sigurnosti EU-a te da ubrzavanje prelaska na obnovljive izvore energije i uklanjanje rizika stoga nije samo ekološki, već i strateški imperativ; budući da je, međutim, sama zelena tranzicija brzo stvorila nove i velike ovisnosti, posebno ovisnosti u pogledu kritičnih sirovina i čistih tehnologija, kao što su solarne ploče, fotonaponski inverteri, električna vozila i mrežne baterije, čija je opskrba koncentrirana u Kini; budući da EU mora biti oprezan kako ne bi zamijenio jednu stratešku ovisnost drugom te stoga mora težiti istinskoj autonomiji u uloženim sredstvima potrebnima za ekološku tranziciju kao temeljnu sastavnicu svoje strategije gospodarske sigurnosti;

J. budući da praćenje lanca opskrbe može pomoći u utvrđivanju, sprečavanju i ublažavanju rizika za gospodarsku sigurnost;

K. budući da gospodarska sigurnost u konačnici mora služiti građanima EU-a; budući da je sposobnost da se izdrže vanjski gospodarski šokovi i da se njima upravlja preduvjet za očuvanje životnog standarda, kontinuitet javnih usluga i održavanje socijalne kohezije; budući da se stoga politika gospodarske sigurnosti mora ocjenjivati ne samo s obzirom na makroekonomske agregate ili strateške interese, već i s obzirom na njezin konkretan učinak na dobrobit građana;

Okružje rizika za gospodarsku sigurnost koje se mijenja

1. pozdravlja zajedničku komunikaciju od 3. prosinca 2025. kao nužan korak za jačanje zajedničkog pristupa EU-a gospodarskoj sigurnosti; napominje da su nužni daljnji koraci za operacionalizaciju ciljeva gospodarske sigurnosti EU-a, uključujući akcijski plan, provedbeni okvir i konkretne ciljeve za smanjenje rizika u lancima opskrbe u strateškim sektorima;

2. smatra da se u zajedničkoj komunikaciji s pravom naglašava potreba za promjenom kulture, odnosno prelaskom s reaktivnog na

proaktivniji pristup gospodarskoj sigurnosti; naglašava da to zahtijeva promjenu paradigme i zaokret prema pristupu na razini cijelog sustava, u kojem Komisija, Parlament, države članice, privatni sektor te drugi javni i privatni dionici surađuju kako bi doprinijeli cilju jačanja gospodarske sigurnosti EU-a; naglašava da se istinska europska strategija gospodarske sigurnosti mora temeljiti na strateškom usmjerenju, integraciji i strateškom usklađivanju politika u područjima klime i energetike, trgovine i tržišnog natjecanja, regulacije digitalnog tržišta, industrijske politike, istraživanja i inovacija, stranih ulaganja i uloge eura;

3. slaže se s procjenom Komisije da mjere gospodarske sigurnosti mogu kratkoročno donijeti određene troškove i za poduzeća i za javne institucije, ali ističe da su troškovi koji nastaju zbog ovisnosti i izloženosti gospodarskoj prisili mnogo veći; poziva na odgovarajuću potporu takvim mjerama u okviru programa Obzor Europa i Fonda za konkurentnost u sljedećem višegodišnjem financijskom okviru; potiče Komisiju da osigura dostatnu potporu industrijama i radnicima koji su najviše pogođeni poremećajima u lancu opskrbe ili drugim oblicima gospodarskog pritiska ili gospodarske prisile;

4. podsjeća da je EU jedna od najvećih svjetskih trgovinskih sila te da više od 20 % njegova BDP-a proizlazi iz vanjske trgovine; naglašava da su trgovina i međunarodna ulaganja od temeljne važnosti za gospodarstvo EU-a; ističe da je visok stupanj integracije EU-a u globalna tržišta povećao njegovu izloženost poremećajima, prisilnim praksama i strateškom utjecaju trećih zemalja, koji se ostvaruje putem uskih grla u lancima opskrbe, monopolističkim pozicijama u pogledu ključnih resursa, ovisnosti o visokorizičnim dobavljačima kritičnih tehnologija i slabostima u pogledu ključne fizičke i digitalne infrastrukture i u pogledu uvoza energije iz trećih zemalja; naglašava da ta znatna i strukturna ovisnost o vanjskim akterima kad je riječ o strateškoj robi, uslugama i infrastrukturi stvara opasne slabosti koje se moraju hitno ukloniti;

5. ističe da su nedavne krize, uključujući pandemiju bolesti COVID-19, poremećaje u opskrbi energijom nakon početka ruske ratne agresije na Ukrajinu, uvođenje nezakonitih carina, trgovinskih ograničenja i drugih protekcionističkih mjera, stalne napetosti koje utječu na globalne prometne i logističke rute, prisilna ograničenja pristupa kritičnim sirovinama, rastući gospodarski učinak klimatskih promjena, među ostalim zbog ekstremnih vremenskih događaja koji uzrokuju poremećaje u proizvodnji i logistici, politike državne potpore i damping subvencioniranog viška kapaciteta trećih zemalja u ključnim sektorima na europskim tržištima, pokazale kako ovisnosti o uvozu mogu brzo dovesti do nestašica, inflacije, štete za lokalne proizvodne kapacitete i prekida proizvodnje; ističe da su se ovisnosti o izvozu pokazale i kao znatan rizik za izvoznike iz EU-a; naglašava da i ovisnost o uvozu i ovisnost o izvozu stvaraju konkretna ograničenja gospodarske aktivnosti Europe i sposobnosti EU-a da

učinkovito odgovori na vanjske šokove; naglašava da su te slabosti strukturne, a ne privremene jer proizlaze iz koncentracija i monopola koji su se s vremenom razvili;

6. izražava duboku zabrinutost zbog sustavnih poremećaja na tržištu koji proizlaze iz postupaka Kine i koji potiču višak kapaciteta, uključujući opsežne mehanizme potpore kojima upravlja država, stratešku javnu nabavu pod geslom „kupujmo kinesko”, povlašteni tretman domaćih poduzeća i nedostatak reciprociteta; ponavlja da ne može postojati poštena trgovina u sustavu u kojem jedna zemlja dominira globalnim tržištem i preplavljuje ga;

7. pozdravlja plan Komisije da izradi sveobuhvatnu, sustavnu, redovito ažuriranu procjenu najkritičnijih ovisnosti EU-a duž lanaca vrijednosti te je poziva da tom procjenom obuhvati analizu slabosti koje bi mogle rezultirati nastankom uskih grla u EU-u, uključujući kvantificirane podatke o koncentracijama uvoza i udjelima na globalnom tržištu po zemlji i sektoru;

Prevencija diversifikacijom, inovacijama i konkurentnošću

8. naglašava da se gospodarska sigurnost ne smije tumačiti kao gospodarska izolacija; uviđa da je otvorenost održivoj trgovini i ulaganjima, u kombinaciji s mjerama za borbu protiv nepoštenog tržišnog natjecanja i diversifikacijom partnera, dobavljača, uvoza energije i prometnih pravaca, jedno od primarnih sredstava EU-a za smanjenje strukturne osjetljivosti na vanjske šokove i poremećaje u kritičnim sektorima i na prisilne prakse; naglašava da bi jačanje otpornosti i gospodarske sigurnosti EU-a trebao biti izričit cilj svakog trgovinskog ili investicijskog partnerstva EU-a; naglašava da su poticanje potražnje za alternativama proizvedenima u EU-u i stvaranje sektorskih ekosustava sa sjedištem u EU-u ključ za vjerodostojnu izgradnju gospodarske sigurnosti EU-a;

9. naglašava da se otvorenost tržišta EU-a mora temeljiti na načelima reciprociteta, pouzdanosti i zabrane prisile te da ne može biti bezuvjetna ako su u pitanju temeljni sigurnosni interesi; naglašava da EU ima znatne gospodarske prednosti, posebno svoje jedinstveno tržište u vrijednosti od 18 bilijuna EUR sa svojih 450 milijuna potrošača, vodeći položaj u području visokotehnološke proizvodnje i usluga, visoke standarde i norme te visokokvalitetne obrazovne institucije te programe istraživanja i razvoja; ističe da bi te prednosti trebalo iskoristiti u kontekstu vanjske prisile, posebno u područjima u kojima su europska roba ili tehnologije neophodne na globalnim tržištima;

10. upozorava da mikroekonomsko i makroekonomsko okruženje u kojem slabi konkurentnost poduzeća, koje karakteriziraju prepreke na unutarnjem tržištu, nepotrebna administrativna opterećenja, regulatorna nesigurnost, visoke cijene energije, pretjerano složeni

postupci izdavanja dozvola i nedovoljna ulaganja, obeshrabruje inovacije te ugrožava gospodarsku otpornost i sigurnosne ciljeve EU-a;

11. naglašava da se gospodarska sigurnost EU-a ne može znatno ojačati sve dok europsko gospodarstvo u velikoj mjeri ovisi o uvozu fosilnih goriva ili tehnologija za obnovljivu energiju; smatra da provedba stabilnih i predvidljivih politika dekarbonizacije usmjerenih na postizanje nulte neto stope emisija i okončanje uvoza fosilnih goriva doprinosi jačanju gospodarske sigurnosti i konkurentnosti EU-a; ističe da su znatno povećana i ubrzana ulaganja u elektrifikaciju i kružno gospodarstvo ključna za smanjenje strateške ovisnosti EU-a o vanjskim akterima; potiče Komisiju da donese snažne i sveobuhvatne politike na strani potražnje kako bi se povećala potražnja za europskom strateškom robom s niskim emisijama ugljika koja je ključna za energetsku tranziciju, kao što su zeleni čelik, baterije, obnovljiva energija, i poluvodiči; također poziva Komisiju da osigura da se u zelenoj tranziciji ne ponavlja ista strukturna logika ovisnosti u drugom obliku te da u tu svrhu prednost da proizvodnim kapacitetima na razini EU-a, strateškom stvaranju zaliha i snažnoj diversifikaciji nabave kritičnih sirovina i komponenti čiste tehnologije o kojima tranzicija ovisi;

12. naglašava da je potpuno funkcionalno i integrirano jedinstveno tržište temelj gospodarske sigurnosti; ističe da su dublja integracija i uklanjanje prepreka istinski usklađenom tržištu robe, usluga i kapitala ključni za dugoročni socioekonomski model EU-a te njegovu konkurentnost i sigurnost; smatra da je jačanje ulaganja u obrazovanje, inovacije te istraživanje i razvoj ključna sastavnica dugoročne strategije za zaštitu gospodarske sigurnosti EU-a;

13. žali zbog prekomjerne ovisnosti EU-a o trećim zemljama u pogledu opskrbe kritičnim sirovinama i uviđa da takva ovisnost izlaže EU znatnim geopolitičkim i gospodarskim slabostima te slabostima u lancu opskrbe; stoga smatra da jačanje domaće otpornosti, među ostalim strateškim projektima u području domaćeg rudarstva i prerade, povećanjem kapaciteta za recikliranje, poboljšanom učinkovitošću resursa i potpunom provedbom modela kružnog gospodarstva predstavlja održivo i strateško rješenje; poziva na donošenje ambicioznog akta o kružnom gospodarstvu; poziva na poticanje ulaganja u kritičnu inovativnu kružnu tehnologiju i na zaštitu takvih ulaganja;

14. ističe da je zaštita građana od nastanka vanjskih gospodarskih šokova, uključujući poremećaje u lancima opskrbe, porast cijena energije i posljedice gospodarske prisile, temeljni cilj politike gospodarske sigurnosti; poziva Komisiju i države članice da osiguraju da se socijalni učinak mjera gospodarske sigurnosti sustavno procjenjuje i da te mjere ne utječu nerazmjerno na najranjivije skupine;

15. podsjeća da je trgovinska politika strateška sastavnica moći EU-a i da bi se trebala proaktivno koristiti za zaštitu sigurnosnih interesa i strateške autonomije EU-a; naglašava potrebu za prelaskom s pretežno obrambenog pristupa te za kombiniranjem i uvođenjem postojećih instrumenata na strateški način usmjereniji na budućnost, među ostalim iskorištavanjem gospodarskih međuovisnosti na načine kojima se jača geopolitička pozicija EU-a;

16. podsjeća da učinkovitost programa trgovinske i gospodarske sigurnosti EU-a ovisi o dosljednoj primjeni trgovinskih pravila i ključnih klauzula u sporazumima o trgovini, partnerstvu i pridruživanju; u tom pogledu poziva Komisiju da pojača svoje napore kako bi osigurala potpunu i učinkovitu usklađenost s vlastitim obvezama, posebno u pogledu usklađenosti politika radi razvoja;

17. poziva Komisiju da dovrši tekuće pregovore i aktivno provodi strateški i ambiciozan pristup trgovinskim sporazumima i sektorskim partnerstvima s pouzdanim partnerima kao središnji element svoje strategije diversifikacije; smatra da bi se diversifikacija dobavljača iz trećih zemalja i izvoznih tržišta trebala temeljiti na jasnoj procjeni strukturnih slabosti EU-a i voditi njome; naglašava potrebu da se tradicionalni sveobuhvatni sporazumi o slobodnoj trgovini hitno nadopune novim, fleksibilnijim i ciljanim oblicima trgovinskih i ulagačkih partnerstava kojima se izričito nastoji smanjiti rizičnost uvoza i izvoza razvojem sigurnih i otpornih lanaca opskrbe u određenim visokorizičnim sektorima; naglašava da bi takva partnerstva trebala uključivati obvezujuće preuzete obveze i zahtijevati potpuno sudjelovanje Parlamenta i transparentnost u pogledu Parlamenta tijekom pregovora, kao i suglasnost Parlamenta u postupku ratifikacije;

18. naglašava stratešku važnost moderniziranog Sporazuma o pridruživanju između EU-a i Mercosura za gospodarsku sigurnost EU-a; naglašava da će se tim sporazumom doprinijeti diversifikaciji pristupa kritičnim sirovinama i jačanju otpornih lanaca vrijednosti;

19. ističe stratešku važnost unapređenja gospodarske i trgovinske suradnje s Indijom, sve važnijom proizvodnom i tehnološkom bazom sa sve većom ulogom u digitalnim uslugama i opskrbi kritičnim sirovinama;

20. naglašava važnost ubrzavanja tekućih pregovora o sporazumima o slobodnoj trgovini s partnerima kao što su Filipini i Tajland te dovršavanja trgovinskog sporazuma s Indonezijom, s obzirom na njihovu sve veću ulogu u proizvodnji kritičnih minerala, elektronike i komponenti čiste tehnologije; naglašava da su potrebni predvidljivi trgovinski okviri kako bi se riješio problem ograničenja izvoza i rizika povezanih s koncentracijom opskrbe te kako bi se EU snažnije uključio u indo-pacifičke industrijske lance vrijednosti;

21. pozdravlja dovršetak trgovinskih pregovora s Australijom, pouzdanim partnerom sličnih stavova; naglašava važnost tog partnerstva utemeljenog na pravilima za doprinos stabilnosti opskrbe i diversifikaciji lanaca opskrbe, s obzirom na velike rezerve kritičnih sirovina u Australiji i njezinu proizvodnju tehnologija rudarstva i prerade; pozdravlja daljnju suradnju u rješavanju zajedničkih izazova u domeni gospodarske sigurnosti, posebno s obzirom na iskustvo iz prve ruke koje Australija ima kad je riječ o odgovoru na gospodarsku prisilu;

22. poziva na uspostavu strukturiranog dijaloga o gospodarskoj sigurnosti između EU-a i Ujedinjene Kraljevine kako bi se poboljšala koordinacija u području trgovine, provjere ulaganja i otpornosti lanaca opskrbe; podržava bližu suradnju u okviru Sporazuma o trgovini i suradnji između EU-a i Ujedinjene Kraljevine kako bi se predvidjeli poremećaji u strateškim sektorima;

23. podržava poziv iz indo-pacifičke strategije EU-a da se produbi suradnja u području gospodarske sigurnosti s azijskim partnerima, među ostalim pojačanim partnerstvima s članicama Saveza država jugoistočne Azije i bližom interakcijom s partnerima koji sudjeluju u Sveobuhvatnom i progresivnom sporazumu za transpacifičko partnerstvo;

24. potiče države članice da ratificiraju preostale sporazume o slobodnoj trgovini;

25. poziva Komisiju da predloži obnovljen i sveobuhvatan dijalog o trgovini i ulaganjima sa zemljama i regijama u razvoju koji će se temeljiti na uzajamno korisnim partnerstvima koja nadilaze širenje pristupa tržištu ili vađenje prirodnih resursa; naglašava važnost poticanja stvaranja lokalne i regionalne vrijednosti u okviru trgovinskih sporazuma i sektorskih partnerstava razvojem čistih i održivih lanaca vrijednosti, uz istodobno promicanje uključivog i održivog razvoja te jamčenje zaštite ekoloških standarda i radničkih prava;

26. napominje da EU trenutačno ovisi o Kini za oko 98 % svoje opskrbe elementima rijetkih zemalja i više od 90 % uvoza magnezija, da su domaće stope recikliranja elemenata rijetkih zemalja i dalje ispod 1 % te da je više od 60 % globalnog kapaciteta za rafiniranje litija i više od 85 % kapaciteta za preradu elemenata rijetkih zemalja koncentrirano u jednoj jedinoj trećoj zemlji, zbog čega je EU daleko od ispunjavanja ciljeva utvrđenih u Aktu o kritičnim sirovinama; ističe važnost sporazuma sa zemljama sličnih stavova sklopljenih u tom području i potrebu za nastavkom pregovora o novim partnerstvima kako bi se ojačala otpornost lanaca opskrbe EU-a;

27. naglašava da bi trgovinska politika EU-a kao strateški cilj trebala imati diversifikaciju izvora opskrbe kritičnim sirovinama s obzirom

na njihovu ključnu ulogu u zelenoj i digitalnoj tranziciji i u obrani; napominje da je Akt o kritičnim sirovinama, iako predstavlja važan korak prema jačanju otpornosti EU-a, i dalje nedostatan za rješavanje ključnih slabosti, a posebno kontinuirane koncentracije kapaciteta za rafiniranje i preradu u ograničenom broju trećih zemalja; ističe da se taj akt oslanja na neobvezujuće referentne vrijednosti na razini EU-a te da je dostupnost namjenskih financijskih sredstava i djelotvornih provedbenih kapaciteta i dalje ograničena;

28. pozdravlja inicijativu RESourceEU za poticanje financiranja strateških domaćih kapaciteta rudarstva, prerade i recikliranja; međutim, naglašava da te mjere promicanja treba kombinirati sa zaštitnim i partnerskim mjerama kako bi se do 2030. uspješno smanjio rizik za lanac vrijednosti kritičnih sirovina; ponavlja da bi dugoročna poslovna opravdanost i održivost ulaganja u pouzdane lance vrijednosti kritičnih sirovina stoga trebale biti popraćene određivanjem najnižih cijena i jamstvima povlačenja u bliskoj suradnji sa zemljama sličnih stavova, čime bi se suzbio rizik od toga da treća zemlja zlorabi monopolistički položaj da bi potkopala konkurente sa slabostima; naglašava da inicijativa RESourceEU mora postati učinkovit instrument za ubrzavanje postizanja ciljeva za 2030. utvrđenih u Aktu o kritičnim sirovinama; naglašava da bez brze mobilizacije koordinirane financijske potpore za projekte vađenja, prerade i recikliranja EU neće moći ispuniti svoje referentne vrijednosti u utvrđenom roku;

29. naglašava da bi diplomacija EU-a u području kritičnih sirovina trebala nadilaziti vađenje i pristup primarnim resursima i da bi trebala sustavno pronalaziti rješenja za aktivnosti prerade i rafiniranja te aktivnosti na kraju proizvodnog lanca, u kojima su strateške slabosti i rizici od koncentracije i dalje posebno izraženi;

Praćenje utvrđenih rizika, upravljanje njima i njihovo ublažavanje

30. zaključuje da je jačanje gospodarske sigurnosti EU-a ključ za zaštitu gospodarskog i političkog suvereniteta EU-a, cjelovitosti jedinstvenog tržišta, otpornosti lanaca opskrbe, gospodarske održivosti poduzeća iz EU-a i izvora sredstava za život građana EU-a, među ostalim u pogledu kvalitetnih radnih mjesta; naglašava da bi sveobuhvatni i integrirani pristup gospodarskoj sigurnosti trebao biti usmjeren ne samo na smanjenje vanjskih ovisnosti, već i na izgradnju strateške autonomije u području kritičnih sirovina, tehnologije, energije, prometa, financija i digitalne infrastrukture; stoga poziva Komisiju da gospodarsku sigurnost uključi u sve industrijske politike, uključujući sektorsko zakonodavstvo i procjene rizika za lance opskrbe, kako bi se osigurao dosljedan pristup;

31. uviđa da određene kritične gospodarske izloženosti zbog svojeg razmjera, koncentracije, strateške važnosti ili nepovratnosti zahtijevaju ciljane, hitne i odlučne mjere ublažavanja; ističe da bi u

takvim slučajevima mjere mogle legitimno uključivati ograničenja ili zabranu pristupa tržištu, gospodarske aktivnosti ili investicijskih tokova iz trećih zemalja kako bi se zaštitili ključni interesi i javni poredak EU-a; ponavlja da je pristup jedinstvenom tržištu najveće uporište EU-a i poziva Komisiju i države članice da iskoriste obrnutu ovisnost kako bi izvršile pritisak na treće zemlje da uklone nelegitimna izvozna ograničenja nametnuta EU-u;

32. potiče Komisiju da predloži više mjera za sprečavanje ili ograničavanje rizika za gospodarsku sigurnost; u tom pogledu podržava prijedlog Komisije da se subjektima iz EU-a nametne obveza da diversificiraju dobavljače u određenim visokorizičnim sektorima; smatra da bi se to u budućnosti trebalo proširiti kako bi se gospodarske subjekte obvezalo da diversificiraju zemlje ili regije opskrbe;

33. naglašava potrebu za razvojem učinkovitih alata usmjerenih na rano praćenje, utvrđivanje i procjenu rizika za gospodarsku sigurnost duž lanaca vrijednosti u visokorizičnim područjima kako bi se omogućilo proaktivno mapiranje postojećih i potencijalnih strateških ovisnosti; ističe da su države članice i privatni sektor glavni partneri u utvrđivanju i procjeni ovisnosti; podržava prijedlog Komisije da se uspostavi obavještajni centar za gospodarsku sigurnost kako bi se konsolidirale dostupne informacije; poziva Komisiju da razvije alate usmjerene na razmjenu obavještajnih podataka u gospodarskoj domeni s međunarodnim partnerima kako bi se predvidjelo djelovanje trećih zemalja koje trgovinu iskorištavaju kao sredstvo pritiska protiv EU-a;

34. poziva Komisiju da uspostavi godišnji pregled gospodarske sigurnosti kako bi se sustavno procjenjivao napredak u ostvarenju ciljeva strategije gospodarske sigurnosti; ističe da bi takav mehanizam trebao uključivati jasne i mjerljive pokazatelje koje će pokazivati, među ostalim, smanjenje kritičnih ovisnosti po sektoru, broj instrumenata trgovinske zaštite koji su identificirani kao relevantni za gospodarsku sigurnost i povećanje broja alternativnih dobavljača; naglašava da je transparentno i redovito izvješćivanje ključno za osiguravanje odgovornosti i informirane prilagodbe politike;

35. naglašava da bi takve mjere trebale biti razmjerne i prilagođene ozbiljnosti i postojanosti rizika, da bi se trebale temeljiti na jasno definiranim pragovima rizika, objektivnim i provjerljivim kriterijima i prethodnim procjenama te da bi trebale podlijegati stalnom praćenju i preispitivanju;

36. ističe da bi se postojeći instrumenti EU-a osmišljeni za rješavanje problema strukturnih slabosti, poremećaja na tržištu i netržišnog ponašanja trebali, kako je Komisija predložila u zajedničkoj komunikaciji od 3. prosinca 2025., modernizirati, ako je potrebno, te primjenjivati na strateški i odlučniji način te da fragmentirana,

neodlučna ili nedosljedna upotreba takvih instrumenata ugrožava njihovu djelotvornost, uključujući njihov odvraćajući učinak; potiče Komisiju da skrati rokove za istrage u domeni trgovinske zaštite i da slijedi primjer brojnih drugih zemalja koje više iskorištavaju postojeće odredbe u pogledu prijetnje od nastanka štete i privremenih mjera, što su elementi koji su pravno dopušteni, ali se nedovoljno koriste, kako bi se spriječila nepopravljiva šteta za industriju EU-a;

37. naglašava da je, iako se gospodarska sigurnost dugoročno ne može postići općim mjerama samodostatnosti ili protekcionizma, danas hitno potrebno poduzeti ciljane mjere kako bi se zaustavio val deindustrijalizacije i zaštitili strateški sektori u EU-u od nepoštenog tržišnog natjecanja s jeftinim uvozom iz trećih zemalja u sektorima kao što su čelik, kemikalije, farmaceutski proizvodi, obnovljiva energija i zeleni proizvodi; poziva Komisiju da izradi akcijski plan za zaštitu najugroženijih strateških sektora EU-a od globalnog viška kapaciteta;

38. smatra da istodobno širenje industrijskih kapaciteta u više strateških sektora u određenim velikim gospodarstvima trećih zemalja, ponajprije u Kini, predstavlja sustavni konkurentni izazov koji se ne može na odgovarajući način riješiti odgovorima koji se odnose na pojedinačne sektore; smatra da sustavni rizici te prirode zahtijevaju sustavne odgovore usmjerene na strukturne uvjete koji stvaraju višak kapaciteta u širim razmjerima, a ne na upravljanje njihovim posljedicama na pojedinačnim tržištima;

39. pozdravlja Prijedlog uredbe o otklanjanju negativnih trgovinskih učinaka globalnih prekomjernih kapaciteta na Unijino tržište čelika[11], koji je Komisija objavila 7. listopada 2025., kao priznanje strateške važnosti održavanja održivog europskog sektora čelika; ističe da bi gubitak europskog kapaciteta za proizvodnju čelika predstavljao nepovratan rizik za gospodarsku sigurnost; napominje, međutim, da problem viška kapaciteta nije ograničen na čelik i aluminij, već se odnosi i na mnoge druge sektore kao što je sektor kemikalija i proizvodi dobiveni od čelika i aluminija; zabrinut je zbog toga što su istrage u domeni trgovinske zaštite prespore, zahtijevaju znatne resurse i specifične su za pojedine proizvode da bi se na odgovarajući način riješili poremećaji u cijelom gospodarstvu uzrokovani viškom kapaciteta; smatra da bi se EU trebao opremiti odgovarajućim instrumentima za praćenje i rješavanje problema sustavnog viška kapaciteta u cijelom vrijednosnom lancu;

Instrumenti trgovinske politike, provedba i odvraćanje

40. naglašava da su sposobnost odvraćanja i konkurentnost oslabljene ako su provedbene mjere odgođene, nedosljedne ili se smatraju

---

11 COM(2025)0726.

nesigurnima; stoga poziva Komisiju da osigura pravodobno donošenje odluka, jasne kriterije aktivacije i predvidljive posljedice nakon što se utvrdi prisutnost rizika ili prijetnja od nastanka rizika za gospodarsku sigurnost ili nepoštenih praksi;

41. naglašava da su za učinkovitu provedbu trgovinske politike EU-a i širenje dimenzije gospodarske sigurnosti potrebni odgovarajući administrativni i tehnički resursi; poziva Komisiju da osigura da njezina Glavna uprava za trgovinu i gospodarsku sigurnost ima dovoljno osoblja, stručnog znanja i resursa za učinkovitu provedbu instrumenata trgovinske zaštite i strategije gospodarske sigurnosti EU-a; naglašava da bi u trenutačnom geoekonomskom kontekstu trebalo ojačati sposobnosti EU-a u području gospodarske sigurnosti;

42. ističe da je sustavna provedba aktualnih trgovinskih pravila glavni i proporcionalni odgovor EU-a na neusklađenost i preduvjet za bilo kakvu vjerodostojnu strategiju gospodarske sigurnosti; međutim, žali zbog toga što se postojeća pravila ne provode na način da se problem riješi u potpunosti; stoga poziva Komisiju da uvede više antidampinške pristojbe slične onima koje primjenjuju usporedivi partneri, kako bi se suzbilo preusmjeravanje trgovine i damping prema tržištu EU-a; nadalje poziva Komisiju da pri izračunu dampinške marže izvoznika iz trećih zemalja uključi troškove povezane s okolišem, energijom i radom te da se odmakne od pravila „manje pristojbe”, koje nije obvezno prema Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO);

43. napominje da su antidampinški i antisubvencijski postupci preusko usmjereni, troše znatnu količinu resursa i prespori su za hvatanje u koštac s razmjerima i strukturnom prirodom izazova u pogledu konkurentnosti i prekomjernih kapaciteta s kojima se industrija EU-a sada suočava;

44. naglašava da su ciljevi otpornosti EU-a, koji obuhvaćaju sposobnost održivog, pravednog i demokratskog upravljanja ekološkom, gospodarskom i socijalnom tranzicijom, kao i očuvanje zdravlja ljudi, životinja i biljaka te prirodnih resursa, čvrsto ukorijenjeni u primarnom i sekundarnom pravu EU-a; smatra da taj pravni okvir pruža čvrstu i uglavnom neiskorištenu osnovu za pozivanje na opće iznimke predviđene člankom XX. Općeg sporazuma o carinama i trgovini; poziva Komisiju da potpunije i sustavnije primjenjuje iznimke iz članka XX. ako se mjere EU-a kojima se nastoje ostvariti ti legitimni politički ciljevi osporavaju u okviru WTO-a;

45. poziva Komisiju da predloži izmjene postojećih alata kako bi se omogućila aktivnija, strateška i koordinirana upotreba te da predloži nove alate ako se utvrdi jasan i dokaziv nedostatak u učinkovitosti postojećih instrumenata EU-a; poziva na racionalizaciju postojećeg i budućeg zakonodavstva kao i inicijativa relevantnih za gospodarsku sigurnost;

46. naglašava da vjerodostojnost odgovora EU-a na gospodarsku prisilu prije svega ovisi o njegovoj spremnosti da pravodobno utvrdi i službeno okarakterizira prisilne prakse, čime se pokreće proces kojim se podupiru i odvraćanje i pregovaračka snaga; smatra da je instrument za borbu protiv prisile najprikladniji alat za iskorištavanje prednosti EU-a u tom pogledu; naglašava da bi se taj instrument trebao aktivirati u slučaju prisile ili prijetnji prisilom te da bi trebalo istražiti sve načine za smirivanje napetosti, dok bi se protumjere trebale primjenjivati samo kao krajnje sredstvo;

47. poziva Komisiju da hitno ojača kapacitet EU-a za odvraćanje; potiče Komisiju da razvije proaktivnu strategiju za odgovor na prijetnje usmjerene na gospodarski suverenitet EU-a, uključujući njegovu temeljnu kritičnu infrastrukturu; naglašava da se takvom strategijom mora omogućiti brzo i učinkovito odvraćanje stranih aktera od provedbe njihovih prijetnji korištenjem cjelokupnog arsenala instrumenata protumjera kojima EU raspolaže;

48. ističe da bi, ako se provedbom i angažmanom ne uspije promijeniti ponašanje, odgovor EU-a trebao slijediti postupan, razmjeran i reverzibilan pristup eskalaciji, čime bi se omogućilo kontrolirano povećanje pritiska uz istodobno zadržavanje pravne sigurnosti i vjerodostojnih mogućnosti za smirivanje napetosti; potiče Komisiju da u tom pogledu pruži odlučniji odgovor i podsjeća da bi mjere kojima se ne mijenja štetno i prisilno ponašanje mogle ugroziti vjerodostojnost i utjecaj trgovinske politike EU-a, što bi dovelo do visokih početnih političkih troškova intervencije, no bez ponovne uspostave jednakih uvjeta tržišnog natjecanja;

49. poziva Komisiju da osigura da se primjena instrumenata za provedbu, trgovinsku zaštitu i borbu protiv prisile koordinira unutar usklađenog operativnog okvira, u koordinaciji s državama članicama i gospodarskim subjektima; nadalje poziva Komisiju da istraži mogućnost razvoja mehanizma za podjelu tereta na razini EU-a kako bi se pomoglo u raspodjeli troškova nacionalnih odgovora na gospodarsku prisilu, čime bi se osigurala politička kohezija i gospodarska otpornost u uvjetima sve većih trgovinskih napetosti;

50. ističe da je europska moć javnog financiranja temeljna snaga EU-a; smatra da se javni novac EU-a ne bi smio trošiti ako se time ne jačaju suverenitet i otpornost EU-a na dokaziv način; poziva Komisiju da iskoristi tu snagu i uspostavi instrument za obustavu financiranja kako bi se omogućilo brzo ograničenje pristupa financijskim sredstvima EU-a u situacijama u kojima treće zemlje poduzimaju mjere kojima se ugrožava gospodarska sigurnost EU-a;

51. naglašava da je potrebno zajamčiti siguran i neprekinut pristup ključnim komponentama, sirovinama i razvojnim tehnologijama koje se upotrebljavaju u proizvodnji povezanoj s obranom; ističe da slabosti u lancu opskrbe u sektorima s dvojnom namjenom mogu

izravno utjecati na operativnu spremnost i gospodarsku otpornost EU-a;

52. naglašava da sve jače poveznice između civilnih inovacija i primjena u području obrane zahtijevaju zajednički pristup provjeri, kontroli izvoza i nadzoru ulaganja u sektorima s dvojnom namjenom kako bi se spriječili nenamjerni prijenosi osjetljivih tehnologija uz istodobno očuvanje konkurentnosti EU-a;

53. ističe strukturna ograničenja u okviru EU-a za kontrolu izvoza robe s dvojnom namjenom, posebno oslanjanje tog okvira na multilateralne režime koji se sporo mijenjaju, njegov ograničeni kapacitet za predviđanje novih tehnologija i tehnologija koje se brzo razvijaju te odgovor na njih kao i njegovu fragmentiranu provedbu u državama članicama;

54. smatra da je trenutačni okvir za kontrolu izvoza sastavljen od niza različitih nacionalnih politika i mjera na razini država članica te da mu nedostaju učinkovitost, dosljednost i brzina potrebne za odgovor na trenutačni geoekonomski kontekst; naglašava da je hitno potrebna reforma postojećih nacionalnih politika kontrole izvoza i njihovo nadilaženje kako bi se osigurala gospodarska sigurnost EU-a; naglašava da je potrebno razviti usklađen režim kontrole izvoza na razini EU-a; naglašava da bi se usklađivanjem kontrola izvoza s međunarodnim partnerima znatno ojačala gospodarska sigurnost EU-a;

55. pozdravlja nedavna ažuriranja EU-ova popisa za kontrolu izvoza robe s dvojnom namjenom u skladu s popisom dogovorenim pod okriljem Wassenaarskog sporazuma, iako je Rusija uložila veto na taj sporazum; poziva na hitnu reviziju Uredbe (EU) 2021/821[12] kako bi se EU-u omogućilo da nastupa jedinstveno u pogledu kontrola izvoza i uspostavi ujednačene kontrole diljem EU-a, pri čemu je potrebno očuvati međunarodnu usklađenost i pravnu sigurnost za gospodarske subjekte; u tom kontekstu traži da se unutar Komisije osnuje konsolidirani odjel za zajedničku politiku gospodarske sigurnosti kako bi se odgovorilo na sve veće izazove u području gospodarske sigurnosti koje predstavljaju kontinuirani pokušaji trećih zemalja da zaobiđu kontrole izvoza i sankcije EU-a; smatra da bi taj odjel trebala podupirati obavještajna zajednica država članica, čime bi se poboljšao pristup obavještajnim podacima u stvarnom vremenu o mrežama zaobilaženja i kapaciteti za razmjenu obavještajnih podataka u stvarnom vremenu s industrijom kako bi se prepoznale nove taktike zaobilaženja; nadalje napominje da bi odjel trebao imati ovlasti za provedbu kontrola izvoza kao i resurse za razvoj

---

12 Uredba (EU) 2021/821 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2021. o uspostavi režima Unije za kontrolu izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, provoza i prijenosa robe s dvojnom namjenom (SL L 206, 11.6.2021., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj).

tehnologije, analizu i međunarodnu koordinaciju te ovlasti za uspostavu pouzdanih sustava provjere i tehnologija za praćenje lanaca opskrbe;

56. naglašava da bi se zajedničkom sigurnosnom i obrambenom politikom EU-a trebala osigurati usklađenost s ciljevima gospodarske sigurnosti EU-a; naglašava da strateške ovisnosti, slabosti lanaca opskrbe i prisilne gospodarske prakse sve više imaju izravne sigurnosne implikacije i utječu na kapacitete obrambene tehnološke i industrijske baze EU-a; poziva na sustavnu integraciju pitanja gospodarske sigurnosti u strateške politike EU-a, planiranje obrane i mehanizme odgovora na krize kako bi se ojačala pripravnost i otpornost EU-a u sve osporavanijem geopolitičkom okruženju;

Ulaganja, tokovi kapitala i strateška izloženost

57. pozdravlja tekući zakonodavni rad na Aktu o ubrzavanju industrijske proizvodnje i naglašava njegov potencijal za doprinos ciljevima gospodarske sigurnosti EU-a; smatra da bi taj akt mogao znatno doprinijeti smanjenju strateških ovisnosti i jačanju otpornosti EU-a na vanjske šokove i prisilne prakse;

58. naglašava da bi se programi koje financira EU u strateški osjetljivim sektorima trebali osmišljavati i provoditi tako da prvenstveno koriste ulaganjima kojima se jačaju europski industrijski kapaciteti, tehnološki razvoj i stvaranje vrijednosti; ističe da bi pristup financijskim sredstvima EU-a u tim sektorima trebao podlijegati odgovarajućim zaštitnim mjerama i uvjetima kako bi se osiguralo da korisnici ne predstavljaju rizike za gospodarsku sigurnost te da se financiranim aktivnostima učinkovito doprinosi dugoročnoj otpornosti i strateškim interesima EU-a;

59. naglašava da postoji i potreba za mjerama kojima se potiče proizvodnja u EU-u kako bi EU postao neophodniji u ključnim lancima opskrbe i uskim grlima; pozdravlja zahtjeve u pogledu otpornosti utvrđene u Aktu o industriji s nultom neto stopom emisija[13] i naglašava važnost njihova kombiniranja s kvotama pouzdanih dobavljača, među ostalim kako bi se potaknuli alternativni dobavljači sa sjedištem u EU-u i postigli ciljevi proizvodnje utvrđeni u Aktu o industriji s nultom neto stopom emisija;

60. naglašava da bi se odluke o javnoj nabavi u strateškim sektorima trebale koristiti kao poluga za jačanje industrijskih kapaciteta, sigurnosti opskrbe i gospodarske sigurnosti EU-a; ističe da bi pristup javnim ugovorima u tim sektorima i povezanoj potpori EU-a trebao

---

13 Uredba (EU) 2024/1735 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o uspostavi okvira mjera za jačanje europskog ekosustava za proizvodnju tehnologija s nultom neto stopom emisija i izmjeni Uredbe (EU) 2018/1724 (SL L, 2024/1735, 28.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

podlijegati jasnim uvjetima prihvatljivosti, čime bi se osiguralo da uključeni subjekti ne predstavljaju rizike za gospodarsku sigurnost;

61. naglašava da je potrebno riješiti problem nedostatka uzajamnog pristupa u javnoj nabavi za ključne sektore; poziva na učinkovitu upotrebu instrumenata EU-a prema trećim zemljama kako bi se odgovorilo na restriktivne ili diskriminirajuće mjere javne nabave na temelju načela jednakih uvjeta za sve;

62. podsjeća da su prekogranična ulaganja i tokovi kapitala važni pokretači rasta, inovacija i konkurentnosti u EU-u; napominje da su europska *scale-up* poduzeća, kojima je potrebno više od milijardu eura financijskih sredstava, često prisiljena napustiti EU kako bi osigurala kapital; stoga poziva Komisiju da hitno dovrši uniju kapitala te da Europski fond za konkurentnost popuni taj manjak financijskih sredstava za širenje; međutim napominje da ulaganja mogu dovesti i do izloženosti kada se kontrola, utjecaj ili pristup osjetljivoj imovini, tehnologijama ili kritičnoj infrastrukturi koncentriraju u trećim zemljama;

63. naglašava važnost revidirane Uredbe o provjeri izravnih stranih ulaganja kao ključnog instrumenta gospodarske sigurnosti te poziva na njezinu dosljednu, učinkovitu i strogu primjenu u svim državama članicama, među ostalim putem sveobuhvatnih nacionalnih mehanizama provjere, jasnih rokova te pojačane suradnje i razmjene informacija između nacionalnih tijela i Komisije, kao i na učinkovito daljnje postupanje ako se utvrde rizici; poziva Komisiju da u potpunosti i proaktivno koristi odredbe revidirane Uredbe kako bi se osiguralo da se popis kritičnih tehnologija stalno preispituje i redovito ažurira;

64. poziva na dosljedniji i koordiniraniji europski pristup provjeri ulaganja, koji će biti podržan strožom provedbom na razini EU-a te snažnijim i jasno definiranim uvjetima pristupa tržištu; u tom pogledu poziva na dodatne snažne mehanizme provjere izravnih stranih ulaganja s pokazateljima gospodarske sigurnosti kao što su zajednički pothvati, prijenos tehnologija europskim subjektima, ugovori o otkupu kojima se strani investicijski partneri obvezuju na kupnju određenog udjela u proizvodnji, zapošljavanje radnika iz EU-a i integracija s lancima vrijednosti EU-a;

65. izražava duboku zabrinutost zbog ubrzanog tempa kojim velika tehnološka poduzeća izvan EU-a konsolidiraju tržišnu snagu u području umjetne inteligencije i kvantnih tehnologija; poziva Komisiju da procijeni jesu li postojeći mehanizmi EU-a na odgovarajući način opremljeni za otkrivanje, preispitivanje i, prema potrebi, zaustavljanje netradicionalnih transakcija, kao što su aranžmani zapošljavanja i licenciranja (engl. „hire-and-license-out” (HALO)), kojima se ugrožava gospodarska sigurnost EU-a u strateški osjetljivim sektorima zaobilaženjem pragova za prijavu koncentracija

i provjere izravnih stranih ulaganja;

66. prima na znanje iskustvo Japana u jačanju njegova okvira gospodarske sigurnosti nakon poremećaja u opskrbi elementima rijetkih zemalja 2010., koji je razotkrio strateške rizike od prekomjerne ovisnosti o jednom dobavljaču; kao model ističe ulogu tamošnjeg Ministarstva gospodarstva, trgovine i industrije u koordinaciji provjere ulaganja, kontrole izvoza i mjera industrijske otpornosti;

67. poziva EU da izvuče pouke iz uloge koju Odbor za strana ulaganja u Sjedinjenim Američkim Državama ima u osiguravanju dosljednog i koordiniranog pristupa provjeri ulaganja i zaštiti ključnih tehnologija u različitim agencijama i institucijama;

68. ističe da ulaganja koja utječu na kritičnu infrastrukturu zahtijevaju pojačani oprez jer promjene u vlasništvu, upravljanju ili operativnoj kontroli mogu izravno utjecati na sigurnost i kontinuitet opskrbe, uključujući posebno glavna prometna i logistička čvorišta koja su ključna za vanjsku trgovinu i vojnu mobilnost, kao i infrastrukturu za proizvodnju, prijenos, distribuciju i skladištenje energije; duboko je zabrinut zbog sve veće ovisnosti o visokorizičnim dobavljačima u kritičnoj infrastrukturi EU-a; zaključuje da je EU svoju ovisnost o fosilnim gorivima preslikao na svoj uvoz čistih tehnologija iz visokorizičnih trećih zemalja, posebno u području energije vjetra, solarne energije i baterija te napominje da su ta područja često opremljena kapacitetima za daljinsko praćenje i ažuriranje, čime se stvaraju znatno veći rizici od izvlačenja podataka, poremećaja u sustavu ili daljinskog upletanja u energetske mreže, prometne sustave i drugu kritičnu infrastrukturu; smatra da takve strukturne ovisnosti izlažu EU gospodarskoj prisili i sigurnosnim ranjivostima u vrijeme pojačanog geopolitičkog natjecanja te poziva EU da postane autonomniji u tim sektorima; pozdravlja reviziju Akta o kibersigurnosti[14] kao priliku da se osigura da se svim operatorima kritične infrastrukture ograniči upotreba sustava s kapacitetima za daljinsko praćenje koje su proizveli visokorizični dobavljači ili koji su izrađeni s tehnologijom licenciranom od strane takvih dobavljača;

69. smatra da je ključno da Komisija ima snažniju ulogu u jamčenju gospodarske sigurnosti EU-a u skladu s isključivom nadležnošću EU-a za zajedničku trgovinsku politiku na temelju članka 207. Ugovora o funkcioniranju Europske unije; u tom pogledu ističe Uredbu o

---

[14] Uredba (EU) 2019/881 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o ENISA-i (Agencija Europske unije za kibersigurnost) te o kibersigurnosnoj certifikaciji u području informacijske i komunikacijske tehnologije i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 526/2013 (Akt o kibersigurnosti) (SL L 151, 7.6.2019., str. 15., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj).

stranim subvencijama[15] kao snažan i učinkovit instrument na razini EU-a za zaštitu unutarnjeg tržišta od narušavanja te ističe njezinu znatnu odvraćajuću vrijednost; smatra da je ključno da Komisija bude u konačnici odgovorna za odobravanje ili blokiranje izravnih stranih ulaganja u EU ako ona dovode do rizika za gospodarsku sigurnost na razini EU-a; upozorava da prepuštanje takvih odluka državama članicama stvara rizik od trke prema dnu, pri čemu tržišno natjecanje za ulazna ulaganja dovodi do toga da pojedinačne države članice odobravaju transakcije koje štete kolektivnim interesima EU-a; poziva Komisiju da u potpunosti i odlučno iskoristi svoje ovlasti u skladu s Uredbom o stranim subvencijama, među ostalim istragama po službenoj dužnosti, kako bi se riješio problem novih praksi izbjegavanja mjera kao što je premještanje carina, pri čemu izvoznici stječu ili uspostavljaju proizvodna postrojenja u trećim zemljama ili unutar EU-a kako bi robi dodijelili novo podrijetlo te tako zaobišli postojeće antidampinške ili antisubvencijske pristojbe EU-a, ili stekli monopol na tržištu EU-a;

70. naglašava da rizici za gospodarsku sigurnost nastaju i ako izlazna ulaganja, strateška partnerstva ili korporativno restrukturiranje omogućuju prijenos, razvoj ili širenje osjetljivih tehnologija, proizvodnih kapaciteta ili tehničkog znanja i iskustva izvan EU-a, među ostalim putem *greenfield* ulaganja, zajedničkih pothvata, sporazuma o licenciranju, ugovorne proizvodnje ili premještanja ključnih aktivnosti istraživanja i razvoja te proizvodnje; naglašava da takvi prijenosi mogu oslabiti dugoročnu industrijsku bazu ili tehnološko vodstvo EU-a;

71. prima na znanje preporuke Komisije o izlaznim ulaganjima i naglašava potrebu da se na razini EU-a razvije zajedničko razumijevanje potencijalnih rizika koji proizlaze iz ulaganja, partnerstava ili korporativnog restrukturiranja; naglašava važnost ciljanog i proporcionalnog pristupa utemeljenog na riziku i dokazima, ograničenog na jasno utvrđene i precizno definirane rizike, kako bi se izbjegli neželjeni učinci prelijevanja na legitimne gospodarske aktivnosti i osiguralo da se ne ugroze konkurentnost, inovacijski kapacitet i legitiman globalni gospodarski angažman EU-a; poziva Komisiju da što prije predloži okvir za provjeru izlaznih ulaganja koji će biti usmjeren na uklanjanje rizika od istjecanja ključnih tehnologija;

72. ističe da, kako bi zaštitio svoju gospodarsku sigurnost, EU mora zadržati svoju stvarnu kontrolu, sposobnost donošenja odluka i operativnu autonomiju ili stratešku nezamjenjivost u pogledu ključnih tehnologija, uključujući posebno napredne poluvodiče i

---

15 Uredba (EU) 2022/2560 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o stranim subvencijama kojima se narušava unutarnje tržište (SL L 330, 23.12.2022., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj).

mikroelektroniku, infrastrukturu u oblaku i podatkovnu infrastrukturu, umjetnu inteligenciju i računalstvo visokih performansi, kvantne tehnologije, naprednu robotiku, svemirske i satelitske sustave, tehnologije kibernetičke sigurnosti i šifriranja te ključne tehnologije povezane s energijom, s obzirom na to da su to ključni stupovi tehnološke i ekonomske suverenosti Europe; poziva Komisiju da osigura da se rizici povezani s ulaganjima u tim područjima procjenjuju i rješavaju na ciljan i povjerljiv način;

73. naglašava da bi EU trebao u potpunosti sudjelovati u novim okvirima za koordinaciju u području poluvodiča; ističe da je EU trenutačno nedovoljno zastupljen u takvim aranžmanima, unatoč strateškoj ulozi nekih poduzeća iz EU-a u globalnim lancima opskrbe poluvodičima;

74. naglašava da su u strateški osjetljivim sektorima intelektualno vlasništvo i industrijsko znanje temeljna strateška imovina čija su kontrola i lokacija ključni za gospodarsku sigurnost EU-a; naglašava da bi javna potpora, odluke o javnoj nabavi i odobrenja za strana ulaganja trebali uključivati zaštitne mjere kojima se osigurava da ključno intelektualno vlasništvo koje je stvoreno ili razvijeno u EU-u ostane učinkovito ukorijenjeno u EU-u i da se ne prenosi izvan njega na način kojim se ugrožavaju tehnološko vodstvo i industrijski kapacitet EU-a;

75. naglašava da se rizici za gospodarsku sigurnost mogu pojaviti i nakon što je ulaganje izvršeno te naglašava potrebu za učinkovitim praćenjem i procjenom rizika razvoja događaja nakon ulaganja, uključujući upravljanje, strateško donošenje odluka i potencijalni prijenos ključnih tehnologija ili znanja i iskustva, kako bi se osiguralo potpuno ispunjavanje ciljeva okvira EU-a za provjeru ulaganja;

Gospodarska sigurnost u svim sektorskim politikama

76. smatra da su pomorski prometni pravci, luke i logističke usluge ključna sredstva gospodarske sigurnosti te naglašava da bi zaštita slobode plovidbe trebala biti ključni diplomatski i vojni cilj EU-a; poziva na jačanje planiranja djelovanja u nepredvidivim situacijama na razini EU-a i koordinirane mehanizme pripravnosti za rješavanje dugotrajnih poremećaja koji utječu na glavna pomorska uska grla, kao što je Hormuški tjesnac;

77. poziva na uspostavu mehanizma EU-a za otpornost zračnog prijevoza tereta za osnovna dobra (kao što su medicinske potrepštine i ključne komponente), što uključuje brzu mobilizaciju kapaciteta i pojednostavnjene postupke odobrenja tijekom kriznih razdoblja;

78. poziva na strateški pristup željezničkim teretnim koridorima, pri čemu prednost treba dati jačanju i integraciji unutarnje teretne mreže EU-a kako bi se riješile postojeće neučinkovitosti i uska grla, uz istodobno podupiranje diversificiranih i otpornih veza s trećim zemljama, među ostalim duž euroazijskih ruta; naglašava potrebu za

procjenom rizika infrastrukture koridora, operatora i digitalnih sustava kojima se podupire željeznički prijevoz tereta;

79. napominje da premije pomorskog osiguranja i klasifikacije rizika u kriznim vremenima mogu postati *de facto* trgovinske prepreke; traži da se na razini EU-a uspostavi suradnja s osiguravateljima, akterima u klasifikaciji i brodarskim poduzećima kako bi se osigurao kontinuitet ključnih pošiljaka i spriječila manipulacija putem prisile;

80. poziva na bolju upotrebu podataka o pomorskom prometu i kontejnerima radi otkrivanja prisile, zaobilaženja i nezakonitog preusmjeravanja, uključujući poboljšanu sposobnost EU-a za utvrđivanje uporabe neuobičajenih obrazaca usmjeravanja rute i čvorišta za prekrcaj koji se upotrebljavaju za izbjegavanje sankcija;

81. pozdravlja činjenicu da je u okviru preoblikovanja Carinskog zakonika EU-a uvedena carinska i granična „brza traka” za ključne sirovine i osnovna dobra tijekom kriznih situacija u EU-u te napominje da se ona treba aktivirati tijekom velikih poremećaja, uz usklađene kriterije kako bi se izbjegla fragmentacija među državama članicama;

82. poziva na jačanje otpornosti EU-a na poremećaje u globalnom navigacijskom satelitskom sustavu (GNSS) velikih razmjera, uključujući ometanje (engl. *jamming*) i zavaravanje (engl. *spoofing*) koji utječu na zrakoplovstvo, i to uvođenjem rezervnih navigacijskih protokola i sigurnih alternativa za određivanje položaja te pouzdanih sustava za otkrivanje i ublažavanje, uključujući, prema potrebi, kapacitete za ključne operacije koji su podržani umjetnom inteligencijom;

83. upozorava da su opetovani neovlašteni letovi dronova iznad velikih europskih zračnih luka razotkrili ozbiljne ranjivosti u europskom zračnom prostoru i doveli do znatnih poremećaja u zračnom prometu i teretnim rutama; naglašava da se zaštita kritične infrastrukture kao što su zrakoplovna čvorišta mora smatrati prioritetom gospodarske sigurnosti, za što su potrebne koordinirane mjere na razini EU-a kako bi se spriječili operativni poremećaji u kritičnoj prometnoj infrastrukturi;

84. naglašava da se kritična energetska infrastruktura, kao što su terminali za ukapljeni prirodni plin (UPP), spojni vodovi, skladišni objekti ili elektroenergetske mreže, mora smatrati imovinom u pogledu gospodarske sigurnosti, uz pojačani nadzor nad vlasništvom, kontrolom i ključnim pružateljima usluga, kako je predviđeno revidiranom Uredbom o provjeri izravnih stranih ulaganja;

85. poziva na donošenje ciljanog plana EU-a za smanjenje visokorizičnih ovisnosti u nuklearnom gorivnom ciklusu, uključujući koordinirane protokole za diversifikaciju i hitnu nabavu;

86. napominje da je nedavni veliki nestanak električne energije u EU-u razotkrio slabosti i u stabilnosti mreže i u digitalnim sustavima kontrole na kojima se temelji kritična energetska infrastruktura te je došlo do neposrednih kaskadnih učinaka na gospodarstvo, uz rizik od povećane ovisnosti o trećim zemljama;

87. ističe da je kapacitet podatkovnih centara EU-a i dalje nedovoljan za zadovoljavanje brzorastuće potražnje za računalstvom visokih performansi i naprednim računalstvom, pri čemu Europa ima samo oko 15 % globalnih kapaciteta vrlo velikih podatkovnih centara, dok se europska potražnja na godišnjoj razini povećava u dvoznamenkastim stopama;

88. naglašava važnost pojačane provjere vlasništva, operativnih aktivnosti te ugovora o održavanju povezanih s podvodnim kabelima, postajama za povezivanje s kopnom i ključnim internetskim čvorištima, koji predstavljaju stratešku imovinu;

89. poziva na ciljanu zaštitu strateških digitalnih *start-up* poduzeća od neprijateljskih stjecanja, uključujući provjeru manjinskih udjela, konvertibilnih instrumenata i aranžmana za prijenos intelektualnog vlasništva, uz istodobno osiguravanje odgovarajućih kanala na visokoj razini za ulaganja EU-a;

90. sa zabrinutošću napominje da, prema Drugom izvješću o napretku država članica u provedbi paketa instrumenata EU-a za kibernetičku sigurnost 5G mreža, 14 država članica još nije uvelo ograničenja za visokorizične dobavljače, što predstavlja znatne sigurnosne slabosti; pozdravlja pristup koji se temelji na procjeni rizika kao i strožu provedbu predstavljenu u prijedlogu revizije Akta o kibersigurnosti za visokorizične slučajeve;

91. naglašava da jačanje gospodarske sigurnosti EU-a zahtijeva zaštitu poduzeća iz EU-a koja se bave naprednim tehnologijama od prisile, kao i njihovu potporu kroz promicanje jednakih uvjeta na tržištu;

92. ističe da je regulatorni okvir EU-a za digitalno područje temeljni stup njegova suvereniteta; naglašava da provedba tog okvira mora ostati neovisna o vanjskim pritiscima ili prijetnjama uzvratnim mjerama koje proizlaze iz trgovinskih sporova;

93. pozdravlja predstojeće prijedloge akta EU-a o kvantnim tehnologijama, akta o razvoju računalstva u oblaku i umjetne inteligencije te revizije Akta o čipovima; naglašava da će njihova učinkovitost ovisiti o snažnoj trgovinskoj i ulagačkoj dimenziji, uključujući mjere za potporu širenju poslovanja i uvođenju na tržište te olakšavanje pristupa globalnim lancima vrijednosti, kao i o partnerstvima sa zemljama istomišljenicama;

94. prepoznaje nestašice ključnih lijekova kao ranjivost u području gospodarske sigurnosti; poziva na uvođenje ciljanih instrumenata za

trgovinu i nabavu kako bi se osigurao kontinuitet opskrbe osnovnim lijekovima, njihovim aktivnim tvarima i ključnim ulaznim materijalima tijekom izvanrednih situacija;

95. poziva na prioritetno ublažavanje ovisnosti o aktivnim farmaceutskim sastojcima, polaznim materijalima i ključnim prekursorima u kojima je proizvodnja koncentrirana, a ograničenja izvoza vjerojatna, uključujući diversificirane lance opskrbe;

96. poziva na mapiranje i ublažavanje ovisnosti o jednom izvoru u proizvodnji medicinskih proizvoda, *in vitro* medicinskih proizvoda i njihovih ključnih komponenti na razini EU-a te naglašava potrebu za ciljanom diversifikacijom proizvodnje i povećanjem domaće proizvodnje;

97. poziva na zaštitu infrastrukture zdravstvenih podataka i usluga računalstva u oblaku kojima se podupiru zdravstveni sustavi na temelju procjene rizika, uključujući zahtjeve u pogledu kontinuiteta i zaštitne mjere protiv neprijateljskog pristupanja ili ometanja;

98. naglašava da protok krivotvorenih medicinskih proizvoda iz trećih zemalja narušava sigurnost i povjerenje javnosti; poziva na snažniju suradnju u carinskoj provedbi kako bi se ojačali zahtjevi u pogledu sljedivosti utvrđeni u Direktivi o krivotvorenim lijekovima[16];

99. naglašava da se jačanjem i dovršetkom unije tržišta kapitala te usmjeravanjem europske privatne štednje prema strateškim industrijama može smanjiti oslanjanje na vanjsko financiranje i spriječiti gubitak kontrole nad kritičnom imovinom i tehnologijama;

100. ističe da sustavi financijskih komunikacija, uključujući SWIFT, predstavljaju ključnu infrastrukturu za funkcioniranje globalnog financijskog sustava i vanjske trgovine EU-a; napominje da su prošli primjeri geopolitičkih napetosti i režima sankcija pokazali posljedice pristupa takvim sustavima; naglašava važnost osiguravanja otpornosti, autonomije i pravne sigurnosti financijske infrastrukture EU-a, među ostalim putem zaštitnih mjera protiv neopravdanog vanjskog upletanja ili poremećaja koji bi mogli utjecati na kontinuitet gospodarske aktivnosti;

Multilateralni angažman i partnerstva

101. ponovno potvrđuje predanost EU-a multilateralnom trgovinskom sustavu utemeljenom na pravilima, pri čemu je Svjetska trgovinska organizacija (WTO) najrazvijeniji okvir za upravljanje globalnom

---

16 Direktiva 2011/62/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o izmjeni Direktive 2001/83/EZ o zakoniku Zajednice koji se odnosi na lijekove za primjenu kod ljudi, u svrhu prevencije unosa krivotvorenih lijekova u legalni opskrbni lanac (SL L 174, 1.7.2011., str. 74., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/62/oj).

gospodarskom međuovisnošću i rješavanje rizika za gospodarsku sigurnost na predvidljiv i nediskriminirajući način;

102. međutim, žali zbog činjenice da WTO, u svojem sadašnjem obliku, ne uspijeva odgovoriti na asimetrije među svojim članicama u pogledu otvorenosti tržišta i predanosti poštenom tržišnom natjecanju te ima nefunkcionalan sustav rješavanja sporova; naglašava da je smislena reforma WTO-a, uključujući ponovnu uspostavu potpuno funkcionalnog sustava za rješavanje sporova, ključna za rješavanje sistemskih rizika, suzbijanje nepoštenih praksi i sprečavanje eskalacije trgovinskih sporova; potvrđuje da, u očekivanju takve reforme, EU mora ojačati vlastite kapacitete za samostalno djelovanje i učinkovit odgovor na rizike za gospodarsku sigurnost, rastuće carine i nedostatak reciprociteta u otvorenosti tržišta; smatra da bi EU trebao preuzeti vodeću ulogu u osnivanju koalicije srednjih sila sličnih stavova, s jasnim okvirom za kolektivni odgovor i uzajamnu pomoć u slučajevima gospodarske prisile;

103. sa zanimanjem prima na znanje stajalište koje je iznio povjerenik za trgovinu i ekonomsku sigurnost Maroš Šefčovič o potrebi za ponovnom procjenom načela „najpovlaštenije nacije”, u svjetlu činjenice da su određene članice WTO-a dramatično povećale svoj udio u globalnoj trgovini, dok su vlastita tržišta zadržala relativno zatvorenima; poziva na procjenu načina na koji bi načelo „najpovlaštenije nacije” moglo bolje odražavati stvarnost trenutačnog trgovinskog okruženja;

104. potiče bližu i strukturiraniju suradnju s pouzdanim partnerima i gospodarstvima sličnih stavova kako bi se izgradila umrežena otpornost na poremećaje u trgovini i opskrbi, među ostalim s pomoću pouzdanih mreža za dobavljače za kritične tehnologije i infrastrukturu koje nadilaze tehničku usklađenost uključivanjem netehničkih kriterija koji se temelje na upravljanju i kojima se rješavaju sistemski rizici koje predstavljaju dobavljači pod utjecajem stranih država te kroz koordiniranu pripravnost, dogovore o uzajamnoj potpori i komplementarne pristupe stvaranju zaliha, odgovoru na krize i zaštiti kritičnih lanaca opskrbe; poziva Komisiju da osigura da se iskustva partnera koji su bili izloženi rizicima za gospodarsku sigurnost sustavno odražavaju u procjenama gospodarske sigurnosti EU-a, planiranju pripravnosti i vanjskoj koordinaciji;

105. pozdravlja inicijative za gospodarsku sigurnost razvijene u okviru skupine G7; poziva Komisiju da se pobrine za to da EU ima proaktivnu i vidljivu ulogu u provedbi i praćenju tih inicijativa te da istovremeno zajamči usklađenost između obveza preuzetih u okviru skupine G7 i vlastitog paketa alata EU-a za ekonomsku sigurnost;

106. ustraje u ključnoj ulozi Parlamenta, a posebno njegova Odbora za međunarodnu trgovinu, u demokratskom nadzoru mjera gospodarske

sigurnosti koje utječu na trgovinu i ulaganja, među ostalim u svim fazama njihova osmišljanja, provedbe i preispitivanja kako bi se osigurala transparentnost, odgovornost i informirani parlamentarni nadzor; traži od Komisije da Odboru za međunarodnu trgovinu omogući pristup svim relevantnim dokumentima koji se odnose na provedbu strategije gospodarske sigurnosti, u skladu s međuinstitucijskom najboljom praksom u pogledu pristupa dokumentima; poziva na uključivanje Odbora za međunarodnu trgovinu u Mrežu za gospodarsku sigurnost predloženu u Zajedničkoj komunikaciji od 3. prosinca 2025.; ističe potrebu za održavanjem redovitog strukturiranog dijaloga s Parlamentom o prioritetima, rizicima i strategijama ublažavanja rizika u području gospodarske sigurnosti;

107. poziva Komisiju da predloži institucijski i upravljački okvir kojim će se omogućiti razvoj i provedba sveobuhvatne strategije gospodarske sigurnosti s Parlamentom i Vijećem te svim drugim relevantnim javnim i privatnim dionicima;

°

° °

108. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, potpredsjednici komisije / visokoj predstavnici Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, Komisiji te vladama i parlamentima država članica.